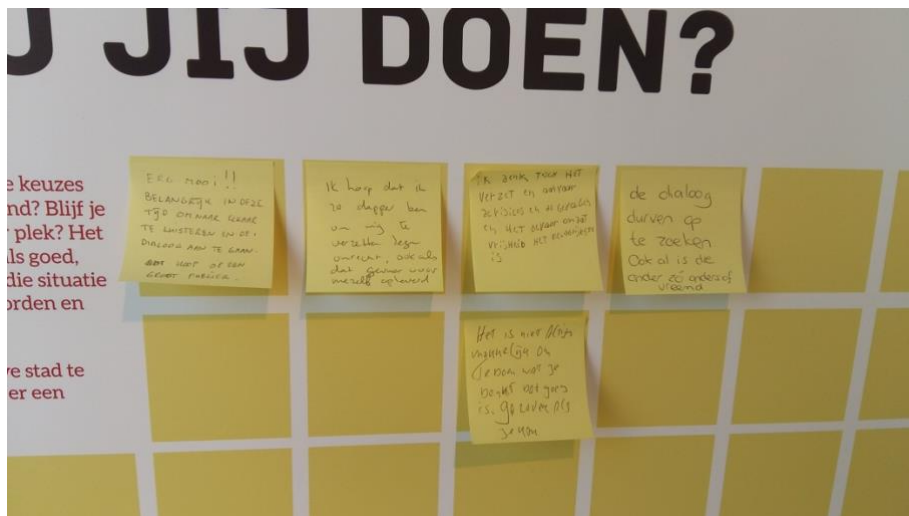

Tentoonstelling 'Wat zou jij doen' (300 bezoekers)
20 april t/m 13 mei:

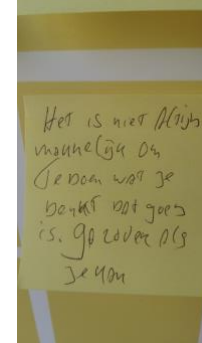

Mensen die de audioverhalen beluisterden in het perronhuisje waren diep geraakt. Sommigen waren zelfs in tranen. Luisteraars voelden zich geraakt door de Syrische Mahmoud die niet over alles mocht of kon praten in zijn land of herkenden de onwetendheid waarover oud NS medewerker Wim Sels sprak. Een man vertelde dat hij zich heel goed kon voorstellen dat Wim niet precies had meegekregen wat er zich allemaal op de Rietlanden afspeelde. Een vrouw wier schoonvader de vernietigingskampen had overleefd, herkende in het verhaal van Wim Sels dezelfde emoties als bij haar schoonvader. Dat de grens van wat normaal is in een oorlog verschuift, was een regelmatig terugkerende reactie. Wat eerst heel erg was, wordt later weer overtroffen. En er waren meerdere mensen die na beluistering de noodzaak voelden om tot een dialoog te komen. Opvallend was dat bezoekers het moeilijk vonden om op te schrijven wat ze zelf zouden doen. Er over praten bleek makkelijker.

<https://soundcloud.com/user-361382145/mahmoud-5-mei>

<https://soundcloud.com/user-361382145/lody-5-mei>

<https://soundcloud.com/user-361382145/sels-5-mei>

"In juli 1942 starten de eerste grote razzia's in Amsterdam, waarna de eerste treinen met joden vanuit Amsterdam Rietlanden naar Westerbork vertrekken. 100.000 Joden werden door de nazi's naar Midden-Europa vervoerd. Het merendeel had als bestemming de vernietigingskampen Auschwitz en Sobibor."

"De eerste keer dat ik direct met mijn neus op de gebeurtenissen rond onze Joodse landgenoten werd gedrukt was het moment dat ik per fiets de sporen van de Rietlanden overstak en overall, het leek wel of het wat gesneeuwd had, boeken en veel foto's over de sporen uitgestrooid zag. Ik pakte er zo een paar op en maakte kennis met een paar onbekende gezinnen die op de foto in een gelukkige situatie leken te verkeren. Wat was er gebeurd; de deportatie van onze landgenoten was begonnen en nader bleek dat een toen bekende verhuisfirma Puls, de Möffen was gaan assisteren om Joodse eigendommen naar loodsen op de Javakade te transporteren"

Wim Sels

Chaar Petermaat, gezien van eerste Conradistraat naar Stads Rietlanden, spoorwegovergang naar Chotelier (landrijkskade 1936-37)

Stads Rietlanden gezien van spoorwegovergang voor de Conradistraat op de achtergrond het Looysbuitel collectie stadarchief Amsterdam

Straatnaamlijst op Jozef II-rijtuig en Jozef III-rijtuig Galische Vloerweg Dobbij Nijzen

5 mei - De Vrijheidsmaaltijd (80 deelnemers, makers en bezoekers)

Bezoekers vonden de Vrijheidsmaaltijd op het perron bijzonder. "Een mooi evenwicht tussen verdriet en vreugde", was een reactie die dat goed samenvat. Iedereen ging met elkaar in gesprek. 'Wie ben jij en waarom ben je hier'. Ondertussen klonk er muziek: cello en klarinet. De jongeren van Improbattle begonnen

zonder aankondiging aan hun bijdragen. Het duurde even voor ze de bezoekers stil kregen, maar toen Brian in de huid kroop van een NS-medewerker die tijdens WO II in de Rietlanden had gewerkt en vertelde over de dilemma's waar ze mee te maken kregen, had hij toch alle aandacht. "Kop houden, niets vragen, doorwerken, je familie beschermen en overleven. Is dat zo fout?" vroeg hij zich af.

Daarna volgde een dialoog tussen Mahmoud en Jorgen. Het werd even muistil, toen de Syrische vluchteling Mahmoud met veel emotie in zijn stem vertelde wat oorlog met mensen doet. In gesprek met bezoekers zei hij het moeilijk te vinden om de vrijheid te vieren, omdat een deel van zijn familie nog midden in de oorlog zit. Zo kwam een oorlog die soms zo ver van ons vandaan lijkt, heel erg dichtbij:

M: Oorlog vernietigt alles, ook de waardigheid van mensen.

J: Ik heb liefde van mensen om mij heen, Jullie?

M: Oorlog maakt bang, corrupt en gemeen.

De Iraniër Alborz sloot op een poëtische manier af met een verhaal over zijn vader die niet echt praat.

"Nooit had ik het door, wat mijn vader heeft doorstaan.

Wat hem heeft gemaakt tot de man die hij is.

Want mijn vader had het er nooit over."

Daarna begon de maaltijd. Hanadi en enkele buurtgenoten hadden een heerlijk driegangen menu bereid. Een pittig kerriesoepje met kokos vooraf, humus, linzen en salade als hoofdgerecht en ter afsluiting een zoetig hapje. Gasten hielpen spontaan in de bediening.

Hanadi komt uit Damascus. Daar was ze laborant. Ook zij ontvluchtte de oorlog. Sinds 2011 heeft ze een Nederlands paspoort, maar haar familie woont nog in Syrië. In Nederland is het haar niet gelukt haar beroep weer op te pakken vanwege de diploma's die ze opnieuw moest halen, daarom is ze gaan koken. Ze verheugt zich nu al op de volgende vrijheidsmaaltijd. "Het voelt goed om mensen blij te maken met lekker eten", zegt ze.

De verhalen hebben de mensen echt bereikt. Er werd op 5 mei volop geluisterd naar de audioverhalen in het museum. En het is hartverwarmend om te zien hoe in een buurt iedereen samenwerkt om van deze dag iets bijzonders te maken. Er was heerlijk eten, mooie muziek en er waren bijzondere verhalen. We stapten even in

de bubbel van de ander en de gasten mochten elkaar alles vragen. Daardoor besef je ook hoe waardevol vrijheid is.

Monoloog Brian:

Personage gepasseerd op de heer Wim Sels.

Goeie dag allemaal, dat ziet er gezellig uit,
maar als u op de trein zit te wachten, nou dan kunt u lang wachten,
want die komt al jaren niet meer.
En ik kan het weten, want ik heb hier gewerkt.

Ik ben Sjaak van Deursen, en ik heb hier jarenlang gewerkt op de Rietlanden als leerling-machinist.
Maar dat zag er allemaal heel anders uit. Het rook ook anders, naar kolen, warme olie en rook.
Al die huizen, die woonwijken dat was er toen allemaal niet.
Tot aan het Lloyd Hotel alleen maar sporen, sporen en nog eens sporen.
Dat eiland daar heet niet voor niets Sporen-eiland.
Niks Piet Heintunnel, dat was er allemaal nog niet, dit was 1 groot rangeerterrein: rangeerterrein De Rietlanden.

Ik ging via de Czaar Peterstraat de Rietlanden op.
Je moest over de spoorwegovergang, dat is nu een tunneltje.
Maar daar kwam je niet zomaar op! Nee,
en vooral niet tijdens de oorlog.
Dit was hier allemaal Sperr-gebied.
Ik had een Ausweis om hier op het rangeerterrein te komen.
Zo kon ik de vroege en de late diensten draaien.
En dan moest ik heuvelen. Ik had dan een vroege dienst met de wagons van de Javakade en de Handelskade.
Dan vraagt u wat is dat Heuvelen, nou mijn stoomlocomotief duwde dan de wagons omhoog:
heuvelen dus, en dan rolde ze vanzelf naar beneden rangeerterrein op. Zo werden nieuwe treinen samen gesteld.
Dat vond ik klote werk!
Maar ja, werk is werk. Niet zeiken, maar doorwerken.

Kijk, ik ging veel liever per konvooi naar Transvaal of rangeerterrein Watergraafsmeer.
of naar Alkmaar, maar dat was link werk.
Ik ben dan ook heel wat NS collega's verloren tijdens de beschietingen.
want tja, goederen werden militair doelwit.
En mensen werden ook goederen.

Wat er met die mensen ging gebeuren dat wisten wij niet?
Ik vond tussen de sporen wel foto's en brieven van Joodse mensen,
en bij het Lloyd Hotel zag ik, en mijn collega's, steeds meer Joodse Landgenoten in treinen stappen.
Geen veewagens, gewoon rijtuigen voor personen.
Maar waar zij naar toe gingen, dat wisten wij niet?
Ja werken in Duitsland, dat zei iedereen, want daar hadden ze arbeiders te kort.

Kijk, wij vroegen er ook niet naar. Aan wie moest je dat ook vragen?
Nee gewoon je kop houden, je werk doen, zorgen dat jezelf en je familie niet in de problemen kwamen.
Dat is bezetting.
Je raakt bevroren. Je leeft in een roes.
Je probeert te overleven, meer niet.

Toen kwam de bevrijding: 5 mei.
Ik ben meteen op mijn fiets gesprongen en hier naar toe gefietst.
Tijdens de hele Spoorwegstaking was ik hier niet meer geweest.
Toen ik aankwam heb ik staan janken: mijn Rietlanden,
alles was verwoest.
Vreselijk, al het gereedschap weg, alles vernield, Locomotieven afgebrand,
Locomotieven kappot geschoten, Mijn Locomotief totaal uitgebrand.

Ik ben nooit meer als machinist gaan werken.
Ik heb wel altijd voor de NS gewerkt.
Mijn hele leven heb ik gehoord dat ik fout was tijdens de oorlog.
Omdat ik hier heb gewerkt, hier op de Rietlanden.
Ik deed gewoon mijn werk, meer niet, zoals zo veel mensen.
Kop houden, niets vragen, doorwerken, je familie beschermen en overleven.
Is dat zo fout?

Dialogo Mahmoud en Jorgen:

J: Daar stond ik heel stil en ik kon mij niet bewegen,
M: Vanochtend werd ik wakker, in stilte, midden in Amsterdam, dat heet Vrede.
J: want mijn benen waren op slot. Mijn gevoel was op slot,
M: Ik herinner mij de bombardementen van de oorlog.
J: mijn gedachten waren op slot.
M: Oorlog maakt mensen kapot en families worden uit elkaar gerukt. (stilte)
J: Wat gebeurde er? Wat was dat?
M: Oorlog maakt mensen diep ongelukkig,
mensen raken alles kwijt waar zij hun hele leven hard voor hebben gewerkt.
J: Ik wist niet hoe ik moest reageren, want ik heb Vrijheid.
M: Oorlog vernietigt alles, ook de waardigheid van mensen.
J: Ik heb liefde van mensen om mij heen, Jullie.
M: Oorlog maakt bang, corrupt en gemeen.
J: Zie je die persoon zoals die echt is? Je familie, je vrienden, je burens.
M: Oorlog kent geen overwinnaars alleen maar verliezers.
J: dat we bijenkaar mogen blijven in Vrede en Liefde.
M: Als we dat zouden begrijpen zou er geen Oorlog zijn.

Monoloog Alborz:

Wat heb je meegemaakt?, vroeg ik.
Hij antwoordt met een grap.
Mijn vader antwoordt nooit op die vraag,
Wel vertelt hij veel,
Als ik een verhaal vertel, dan antwoordt hij met een verhaal.
Zelfde geldt voor ervaring.
Wil ik hem leren kennen,
moet ik zelf leven
En deze met hem delen.

Mijn vader leren kennen
door mij zelf te ontwikkelen
Mijn groei te versterken,
door met mijn vader te delen.

Versterken van de ervaring
Het zoeken naar een verklaring
Elkaar leren kennen,
Terwijl ik mezelf ontdek

Wij helpen elkaar
Elkaar te begrijpen.

Mijn vader had het er nooit over...
Wel had hij altijd woorden klaar,
Woorden die het onderwerp verlichten
Of woorden die het veranderen.